

muligt at fastlægge nogen grænse nedefter for folketallet i en verdensby. Dette skyldes både statistiske vanskeligheder og selve emnets karakter. Ofte er verdensbyen den største i pågældende land, men byer som Chicago og Kapstaden er dog nr. 2. Derimod er blanding af befolknings-elementer fra mange egne af landet og et vist kosmopolitisk præg noget væsentligt for verdensbyen. Af afgørende betydning for denne bytype er endvidere en gunstig trafikal beliggenhed og intenst samkvem både med ind- og udland. Der henvises til, at B. R. Hoffmann (i *Raumforschung und Raumordnung* 1956, s. 101-106) har foreslået en metode til adskillelse mellem verdensbyens samkvem med det nærmere opland og med fjernere egne.

Blandt verdensbyens funktioner er de vigtigste økonomiske faciliteter af høj rang: banker, børser, forsikringselskaber, en gros handel. Af stor betydning er også mangesidede og vidtrækkende kulturelle funktioner. Derimod synes det vanskeligt at kendetegne bestemte industrier som tilhørende verdensbyen. Paris' luksusindustrier for eksport er et speciale for denne by.

Da det er umuligt at gå udførligt ind på hele dette interessante festskrift, skal de øvrige forfattere og afhandlinger kun nævnes: Martin Pfanschmidt: Berlin (kortelig om byens udvikling, en del om fremtidsplaner); Pierre George: Paris; Osvaldo Baldacci: Rom; W. J. Talbot: Kapstaden; Harold M. Mayer: Chicago; Shinzo Kiuchi: Tokio; Nisith Runyon Kar: Calcutta; Willi Czajka: Buenos Aires. Forfatterne har hver 10-28 sider til sit emne, Buenos Aires får endog 42 sider.

C. G. Feilberg.

J. Chr. Svabo: *Indberetninger fra en Reise i Færøe 1781 og 1782*. Udgivet af N. Djurhuus for Selskabet til udgivelse af færøske kildeskrifter og studier. Udgivet med støtte af Dansk-Færøsk Kulturfond samt af Mentunargrunnur Føroya Løgtings og Hammershaimbsgrunnurin. København 1959. 19 × 26 cm. 500 s. med 18 tegninger, 8 farveplancher, faximile af titelblade til alle 7 manuskripthefter, 2 sider faximile i $\frac{9}{10}$ af 4 manuskriptsider + 3 plancher med 36 farveprøver af færøsk uld. Pris 60 kroner (indb.).

Endelig foreligger det vigtigste værk i Færøernes ældre topografiske litteratur tilgængeligt for hvermand: på tryk de 7 håndskrevne hefter, der blev udarbejdet 1781-82 og afleveret til Rentekammeret 1789 i den her foreliggende (= oprindelige) affattelse, uden den bearbejdelse og afpudsning, som man havde bedt forfatteren foretage før trykningen. 1817 blev det købt af det kgl. Bibliotek, hvorfra det senere overgik til Rigsarkivet.

Svabo drev videnskab efter opdagelsesrejsernes princip: han noterede alt om alle problemer, sagn og overtro blandet med kendsgerninger om alle emner. Manuskriptet er righoldigt og præcist i alle detaljer, det røber en glimrende iagttagers vågne indsigt på vidt forskellige felter. Man finder her en rigdom af oplysninger om så at sige alle sider af det færøske samfund i et afgrænset tidsrum, en livsnær skildring af erhvervsforhold og skikke, som er med til at danne den historisk-geografiske baggrund for livet på Færøerne af i dag, og som således ikke er

uden interesse for geografer, der arbejder med Færøernes kulturgeografi.

Derimod er der sparet på oplysninger om den fysiske geografi. En vejroversigt over 15 måneder må dog nævnes. I den topografiske beskrivelse bemærker man, at f. eks. Vatnsøyra, Skopun og Klakksvík naturligvis ikke omtales. I sidstnævntes sted nævnes 5 Builinger: Vaa, Upsalun, Gjerun, Mirkjanojri og Ojra. Derimod omtales Skaalatofthir og Skaar, der ikke længere er beboede.

S. indsendte i 1784 til Rentekammeret en del rettelser, han havde foretaget på Juels kort over Færøerne sammen med en anden Færing, hans studiekammerat Nicolai Mohr (begge havde studeret økonomi og naturhistorie i København). Det skulle have været udgivet sammen med Svabos indberetninger, men blev udgivet særskilt i 1789.

Det første spor, dette uvurderlige kildeskrift har sat sig, er Jørgen Landts »Forsøg til en Beskrivelse over Færøerne« 1800, hvor hele afsnit er afskrevet ordret. Dog havde Svabo selv i 1785 publiceret side 391–406. Et mindre udvalg blev udgivet i Tórshavn 1924. Men først nu, 170 år efter indleveringen, blev den trykt i sin helhed. Mon det ikke er en slags rekord?

Det er et kæmpearbejde, magister Djurhuus her har udført (i samarbejde med talrige andre kapaciteter på forskellige felter). Bianco Lunos bogtrykkeri og Løvendahls klichéanstalt har æren for den smukke udførelse. Da det viste sig umuligt at gengive uldprøvernes farver ved reproduktion, blev original færøsk uld spundet, vævet, indfarvet efter de i manuskriptet beskrevne metoder og udklippet i ca. 30.000 småstykker, som blev indklæbet med 36 forskellige i hver bog.

Det er intet under, at bogen allerede er praktisk talt udsolgt.

Aa. H. Kampp.

Færøerne I—II. Udgivet af Dansk-Færøsk Samfund med støtte af Dansk-Færøsk Kulturfond. I kommission hos Det Danske Forlag. København 1958. 20 × 30 cm. 720 s. Med nyttegnet kort i 1:200 000 (med færøsk tekst). Hft. kr. 97,—, vlskb. kr. 137,—.

Carlo Andersen: Færøerne i farver. Fotos: Leo Hansen. E. Wangels Forlag. København 1958. 22 × 30 cm. 115 s. Pris kr. 95,—.

Førstnævnte værk er fremstillet i 2 udgaver, en dansk og en færøsk. Den færøske blev udsolgt allerede i trykkeåret.

Selv færinger vil i dette værk læse adskilligt nyt, og den, der ikke har besøgt øerne den sidste halve snes år, må forbavses ved at erfare den kolossale udvikling, der på mange områder er foregået.

I sit anlæg er værket bredt og omfattende og giver plads for en udførlig skildring af Færøernes natur og kultur. Redaktionen har samlet en stab på 28 medarbejdere, deraf 19 færinger, hver for sig repræsenterende sagkundskaben inden for sit emne. Nogle afsnit er facts-mættede, andre mere journalistisk prægede. Her skal kun omtales de afsnit, der er af særlig geografisk interesse:

Første afsnit er *A. Noe-Nygaard* og *J. Rasmussen*: Geologi, hvori særlig beskrives opbygning og petrografi, medens der er ofret mindre end 2 sider på landskabets udformning. *A. Kiilerich* skriver om klimaet, med